

**YİTİRDİĞİMİZ BÜYÜK BİR BİYOFİZİKÇİ :
PROF. DR. ZİYA GÜNER (1925 - 1994)**

Mehmet Cemil Uğurlu

Prof. Dr. Ziya Güner'i 22 Eylül 1994 tarihinde yitirdik. Onun kişiliği çok yönlü seçkin nitelikleriyle karşımıza çıkmaktadır. En önde gelen niteliği çağdaş bir bilim adamı olmasıdır. İnsanın kendi kendini evrimselleştirmesi olan uygarlıkta, bilginin dört bin yıllık bilimselleştirilmesi sürecinde, odak bilim alanını fizik oluşturmuştur. Ziya Güner, akademik yaşamının her safhasında yetkin bir fizikçi olarak etkinlikte bulundu. 1961 yılında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Anabilim dalında doktora, 1966 yılında aynı fakültede doçentlik (atom fiziği doçenti) ve 1975 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi medikal fizikte profesörlük aşamalarını başardı. Kasım 1966 - Haziran 1968 tarihleri arasında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Zafer Mühendislik Yüksek Okulu'nda öğretim üyeliği yaptı. İngiltere'de Harwel Nükleer Fizik Araştırma Laboratuvarı'nda nötron araştırmalarına katıldı ve İngilizce üç bilimsel yayın yaptı. 1968 Yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine tam kadro ile naklen geçti ve Medikal Fizik Kürsü Başkanı olarak görevlendirildi. Ek görevlendirilme ile 1969 - 1973 yıllarında Diyarbakır Tıp Fakültesi'nde kürsüyü kurdu, öğretime katıldı. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Medikal Fizik Kürsüsü Başkanı olarak görev yapıyorken, 1402 sayılı yasa ile 7 Şubat 1983 tarihinde görevinden ayrılan Prof. Dr. Ziya Güner, Danıştay kararı ile 1 Mart 1990 tarihinde Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalında görev aldı ve 1992 yılında yaş haddinden emekli oldu.

Prof. Dr. Ziya Güner, yaşamının yaklaşık çeyrek yüzyıllık son döneminde hem bilime katkılar yaptı, hem de bir Üniversite hocası olarak yüzlerce fizikçinin, binlerce hekimin ve çok sayıda biyofizikçinin yetişmesinde saygı uyandıran bir emek verdi. O, ülkemizde modern biyofizik öğretimini yerleştirmekte, kimi fakültelerimizde kuruculuk görevini de üstlenmek suretiyle ön safta hizmet veren bilim adamlarımızdan biridir.

Bilimle uğraşmak Ziya Güner'e göre bir yaşam biçimini kabullenmek demektir. O, çalışma günlerinde, sabah 08.30'dan çoğu kez akşam 20.30 sularına kadarki zamanını laboratuvarda fizik, bilofizik alanlarında sistemli araştırmalara ayırmakta bilinçli bir kararlılık gösterdi. Ders ve uygulamaların verimli ve düzenli biçimde sürdürülmesi için kürsü arkadaşlarıyla yakın işbirliği içinde önceden program hazırlamaya büyük önem verirdi. Öğrencilere, asistanlara, çalışma arkadaşlarına ve öteki bilim dalı uzmanlarına karşı, uygarca işbirliğine daima hazır bir davranış gösterirdi. Çevresindekilerden beklediği davranışı, kendi yaşamında etkin biçimde örneklerdi. Bilim etiğini (ahlakını) hayatında hiçbir gösterişe yer vermeksizin doğam biçimde ilkeleştirmişti. Bilimsel bir konu üzerinde birlikte çalışacağı bir kişinin, siyasal ve toplumsal düşüncesine değil, onun gözlem, deney, literatür taranması ve özgürce tartışılması gibi evrelerde, nesnel (objektif), gerçekçi, akılcı, sistemli çalışma yöntemine yatkınlığına önem verirdi. Kendisi bu nitelikleri taşıdığını kısa süreli bir görüşmede bile karşısındakine çabucak kabul ettirirdi.

Prof. Dr. Z. Güner güçlü bir eğitimci olduğundan, anlattığı konuyu, ortamın ya da karşısındaki insanın fikir düzeyine uygun sözcük ve çizimlerle anlatımda gerçekten başarılıydı. Türkçeyi severek ve olabildiğince yanlışsız kullanırdı. Yabancı fizik terimlerine, öztürkçe karşılıklar bulmakta bilgili ve bilinçli emeğini ölünceye dek sürdürdü.

Uzmanlık alanındaki temel bilgiyi çok iyi özünseddiği gibi, yeni literatürü de dikkatle izlerdi. Yönettiği doktora tezleri ve fizik yüksek mühendisliği tezleri başarılı oldu; tez sahiplerini bilim yaşamımıza ve üniversitelerimize kazandırdı. Bunların toplam sayısı on altıdır.

Prof. Dr. Ziya Güner'in medikal fiziğe kesin yöneliş yaptığı, Haziran 1968'den itibaren emekli oluncaya değin, değişik tıp dalları uzmanları (genel cerrah, beyin cerrahı, kardiyolog, ortopedist, göğüs cerrahı, fizyolog, patolog, bakteriolog, gastroenterolog, biyokimyacı, nörolog) ile birlikte on yedi özgün (orijinal) araştırmayı çok başarılı biçimde gerçekleştirmesi ve ortak yayınlar haline getirilmesi önemli bir olgudur. Bu yayınlar arasında, bazı hastalıkların tanısında yeni parametreleri ortaya koyma, deney hayvanlarında elektroanestezi ve elektrikle uyutma, deneysel oluşturulmuş deri kanserlerini biyoelektroizle geriletme sonuçlarını veren araştırmalar bulunmaktadır.

Prof. Dr. Z. Güner'in bir başka önemli etkinliği de «**Tıp ve Biyoloji Öğrencileri İçin Fizik**» (iki cilt) ve «**Tıp ve Biyoloji Öğrencileri İçin Fizik Deney Klavuzu**» isimli yapıtları yayınlamasıdır. Tek başına yazdığı birinci yapıtı, Türkçe ilk medikal fizik yapıtıdır (1974). İkinci yapıtı, medikal fizik asistanı Dr. Ferit Pehlivan (şimdi Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı Başkanıdır) ile birlikte yazmış olup, konusunda Türkçe ilk (1975) ve halen tek kitaptır.

Cumhuriyet kuşağından olan Ziya Güner, laik cumhuriyetimizin, demokrasimizin, ülke bütünlüğümüzün ve insan haklarının bir savunucusu olarak yaşadı. O, çağının sessiz bir tanığı olarak yaşamayı değil, yurt ve dünya sorunlarını bilimin, aklın, sağduyunun ışığında irdeleyen ve çözümler üreten bir düşünür olarak yaşamayı yeğledi. Halktan kopmayan bir aydıydı. Ama halkı aldatan, çıkarıcı popülizme yönelik davranışı benimsemedi. Bu yurtsever bilim adamının erdemli, ilkeli, tutarlı bir yaşamı vardı. O, sosyal adalette, toplumsal barışta emeğe, insan haklarına içten saygılıydı. İnsanların, hakların aydınlanmasında, sömürülmemesinde çok duyarlı bir kişiydi. İnsan ilişkilerinde güvenilir niteliğini hep sürdürdü.

Bilim tarihi, bilim felsefesi, düşünce tarihi sürekli ilgi duyduğu bilgi dallarındandır.

Prof. Dr. Ziya Güner, çağdaşlaşma sürecimizde «**aklı ve bilimi rehber kabul ederek**», Atatürk'ün **manevi miraslarından** biri oldu.

«**Özerk-özgün bilim üretim merkezleri**» olmaları gereken üniversitelerimizin sorunlarının giderek boyutlandığı bir dönemde, Prof. Dr. Ziya Güner'i yitirdik. Böylece anısı daha bir anlam kazanmaktadır. Bu büyük biyofizikçimizin, ulusumuzun aydınlanma sürecinde görev almış yürekli aydınımızın anısı önünde bir kez daha saygıyla eğilirken, yazımı onun, doğada insanın bilimsel, sanatsal, toplumsal etkinliğine ilişkin özgün bir yorumunu yayınlayarak bitiriyorum :

Doğadan İnsan Etkinliği Üzerine;

15 Haziran 1992

Öğrenme ve örgütlenme canlı yaşamının bir yanı ve evrimin temel ögesi. Moleküler düzeyde öğrenme bilgilenmenin bir biçimi. Özgün örneklerini mikroorganizma ve bitkiler aleminde görüyoruz. Sinir sistemli canlıların öğrenmesi bilgilenmenin ikinci biçimi.

Özgün örneklerini hayvanlar aleminde görüyoruz. Sinir sistemli canlı, doğal yaşamında bilgisel koşullanmasına göre davranış ve eylem üreterek yaşamını sürdürüyor.

İnsan da önceleri doğal yaşamından edindik bilgisel koşullanımına göre davranış ve eylem üretirken, doğru bilgi birikimi sonucu araç yapmayı ve araçlı etkinlik üretmeyi ve doğayı değiştirmeyi başardı.

Zamanla bilgi birikimi ilerledikçe gözlem, deneme, sınama ve usatırma yöntemlerini geliştirdi. Bilimsel ussal etkinliği olgulaştırarak doğayı kendi isteği doğrultusunda güdümlene gücü kazandı.

Toplumsal yaşamında bilimsel, ussal ve araçlı etkinlik, insana özgü bir yaşam biçimine dönüştü.

Düşünen, bilgilenen, uygulanan insanın sanatsal uğraşı ve yapıtları yaşamını daha da güzelleştirdi. Toplumların bilim ve sanat yapıtlarıyla, doğa, yeni ve başka bir güzellik kazandı. İnsan yarattığı güzellikler ve çirkinlikler içerisinde yaşamını sürdürüyor.

Prof. Dr. Ziya GÜNER
Z. Güner

Doğum Yılı : 1925

Doğum Yeri : Eşme - UŞAK

Uzmanlık Alanı : Medikal Fizik

PROF. DR. ZİYA GÜNER'E SAYGI

Sustu bir yürek
Durdu bir beyin
İşi özüne denk
Bilgiler taşıdı fizikten tıbbı
Atomdan hücreye dek

Ziya Güner
Karanlığa bir ışık
Haksızlığa dirençtir
Savundu insan haklarını
Barışa aşık

Aradı gerçeği güzeli iyiyi
Yazdı Türkçe biyofiziği
Anlattı bilimi felsefeyi
Düşündü fizik ötesini
Ölümün denklemini.

Ankara, 22 Eylül 1994

Mehmet Cemil Uğurlu